

izhaja vsak četrtek in velja
a poštino vred ali v Mari-
beru s pošiljanjem na dom
na celo leto 32 D, pol leta
16 D, četrta leta 8 D. Izven
Jugoslavije 64 D. Naročnina
se pošlje na upravnništvo
»Slov. Gospodarja« v Mari-
beru, Koroška cesta št. 5. —
List se dopošilja do odpo-
vedi. Naročnina se plačuje
v naprej. Tel. interurban 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopis
se ne vrača. Upravišče
sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.
Cene inseratov po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Nezaprite reklamacije
so poštne proste. Čekovni
račun poštne urada Ljub-
ljana 10.603. Telefon inter-
urban 113.

43. številka.

Maribor, dne 28. oktobra 1926.

60. letnik.

Ali bo naša SLS sto- pila v vlado?

Odkar so se radikali in radičevci v vladi radi gostobesednosti Radiča sprli in je srbsko-hrvatska vlada z Uzu-
movičem na čelu odstopila, se sliši vsak dan in se čita po
vseh listih: »Dr. Korošec bo stopil s svojimi poslanci v
vlado.« Nekateri te vesti pozdravljajo, drugim zopet ni po
volji, da bi naša stranka šla skupno z radikali in radičev-
ci v vladno večino. Liberalci, ki stojijo pod vodstvom zna-
nega dr. Gregorja Žerjave in dr. Ljudevita Pivka, pa se
na drugi strani bojijo, da bi naša stranka dobila v Beo-
gradu v vladi vpliv, in kričijo po »Jutru«, »Domovini«,
»Narodu« in »Taboru«, da se dr. Korošec z vsemi štirimi
ponuja v vlado. Ker vsak list drugače piše o tem vpraša-
nju, je mnogim nejasno, kaj je pravzaprav na celi stvari.
Naše uredništvo je dobilo od mnogih strani vprašanja in
pozive, naj vse to v »Slovenskem Gospodarju« točno po-
jasnimo. Uredništvo se je obrnilo na poslanca Slovenske
Ljudske Stranke, ki je v soboto, dne 23. t. m., dospel v
Maribor, s prošnjo, da nam opiše, kaj je resnice na tem,
da bo naša stranka stopila v vlado. Naš prijatelj-poslanec
nam je radevolje dal naslednja pojasnila:

Gospod urednik!

Vprašal me v imenu »Gospodarjevih« čitateljev, ali bomo
poslanci naše stranke šli v vlado ali ne?

Odgovor na to vprašanje ni tako enostaven. Saj znaš
dobro, kako žalostne gospodarske razmere vladajo v vseh
krajih naše države, osobito pa v Sloveniji. Vlade Pašiče-
ve, Pribečević-Zerjavove in Radičeve, ki so bile z malimi
izjemami na krmilu, niso znale gospodariti. Dasiravno so
vsako leto te vlade nalagale davkoplačevalcem neznosne
davke, takse in druge dajatve, vendar ves ta denar nima
božjega blagoslova. Državna kasa je po večini prazna,
vlada ne more izplačevati svojih obveznosti in dolgov,
gospodarstvo pa na posledicah vsega tega na vseh koncih
in krajih propada. Vsak dan poje boben pri kmetih, trgov-
cih, obrtnikih in industrijih. Trgovina spi, fabrike in
druga podjetja ustavljajo obrat. Število brezposelnih in ta-
kih, ki nimajo ne kruha, ne strehe tik pred hudo zimo, je
vsak dan večje. Nezadovoljstvo je naravnost nepopisno.
Domoljubi, iskreni državljani ter celo visoki krogi se bo-
jijo, kaj bo ...

Jugoslovanskemu klubu se ni treba ponujati.

Dasiravno nekatere stranke nas Slovencev ne vidijo
rade — ker jim brez bojazni stopamo na prste — vendar
vidijo v Slovencih poštenjake, sposobne in delavne ljudi,
ki bi po svojem znanju in odločni volji bili v stanu, da z
nasveti in poštenim delom rešijo, kar se še rešiti da. Kar
naenkrat so vladne stranke same in še mnogi drugi krogi
prišli do zaključka: Pritegnimo Slovence (SLS) v vlado,
da bodo v vladi zastopani vsi trije narodi in da se začne s
pomočjo Jugoslovanskega kluba resno gospodarsko delo.

Nad 90% vseh ljudi v naši državi je prepričanih, da
je bila glavni krivec, da dosedaj ni prišlo do bratskega
sporazuma v naši državi, samostojno-demokratska (libe-
ralna) stranka. Ona je sejala povsod sovraštvo in prepire,
gospodarila je, ko je bila na vladi, tako slabo, da sedaj
cel svet kaže s prstom na to stranko. Značilno je za njo,
da je vsa leta pisala v »Jutru« in »Taboru« ter »Domovi-
ni«: »Klerikalci so ničle, nihče jih ne mara v vlado!« Se-
daj, ko pa se nas resno vabi, pa pišejo zopet: »Klerikalci
se ponujajo, avtonomijo prodajajo« itd.

Zadnji Mohikanec.

Povest iz leta 1757.

Pre J. F. Cooper-ju predelal Al. Benkovič.

20

S trikratnim krokarskim krikom je potem priklical še
druge ter se zopet obrnil k Davidu:

»Zdaj pa povejte, kaj se je zgodilo z deklicama.«

»V ujetništvu sta pri poganih«, je odgovoril David.
»Sicer je njiju duša plaha in potrta, a po telesu sta sveži
in zdravi.«

»Bog vas blagoslovi za te besede!« je vzkliznil Mun-
ro, tresoč se od pričakovanja. »Torej bom moja otroka lah-
ko objel še zdrava.«

»Prav kmalu menda ne«, je odgovoril pevec. »Pogla-
var divjakov je obseden od hudega duha. Njega ne ukroti
nobena stvar, še petje ga ne more.«

»A kje je zverina?« je vprašal Sokol.

»Danes je s svojimi mladimi vojščaki na lovu na je-
lene«, je odgovoril David. »Majša deklica je pri huronskih
ženskah, kaki dve milj od tod. Starejšo pa so poslali k so-
sednjemu rodu, ki nosi na prsih znamenje želve.«

»Huk!« sta vzkliznila Mohikanca, kajti tudi onadva
sta na prsih nosila to znamenje.

»Kako pa to, da vas pustijo prostega hoditi okrog?«
je vprašal Heyward.

»To čudo je storila moč mojega petja. Odhajam in pri-
hajam, kakor se mi ljubi.«

Sokol se je posmejal in s prstom pokazal na čelo.
»Indijanci ne store nič žalega slaboumnim ljudem, je re-

Take kvante in laži liberalcev slišiš na vseh koncih in
krajih. Res pa je edino to, da se poslanci Jugoslovanske-
ga kluba niso nikdar ponujali za vstop v vlado in se jim
tudi ni treba ponujati. Vladne stranke nas same resno
vabijo v vlado, dočim se za samostojne demokrate živ krst
ne zmeni.

Treba je dobro premisliti.

Ali eno je gotovo: Jugoslovanski klub ni klub samo-
stojnih demokratov, ki bi si kar vse prste obliznil, če bi
ga kdo vabil v vlado. Mi moramo tako važen korak, kakor
je vstop v vlado, dobro premisliti. Uvodoma sem že pove-
dal, da so razmere skrajno žalostne in težko bo pri praz-
nih blagajnah, pri začetnem gospodarstvu in zanikerni
upravi takoj v prvih mesecih, ali v prvem letu doseči za
ljudstvo, kar mu je potrebno za napredek in za obstoj.
Ali gotovo tudi je, da se bo moralo enkrat začeti poprav-
ljati začetno gospodarstvo, dokler še ni prekasno.

S tega vidika naj naši ljudje opazujejo sedanja po-
svetovanja, ali takozvana »pogajanja« Jugoslovanskega
kluba za vstop v vlado. Poslanci Slovenske Ljudske Stranke
smo se temeljito posvetovali in dajali nasvete in izra-
žali želje voditelju dr. Korošcu, kaj je za naše ljudstvo
najbolj potrebno. Mi ne smemo kar tje v en dan, kar na
prvi migljaj skočiti v vlado. Oni, ki nas vabijo, nam mo-
rajo zagotoviti, da bodo dali Slovincem najprej ono, kar
nam je najbolj potrebno. Popraviti se mora nesmiselno
zapravljanje našega denarja in dati Sloveniji toliko sred-
stev, da bo lahko gospodarsko živela. In v tem pravcu se
sedaj vrtijo posvetovanja med našimi voditelji v Beogra-
du in zaupniki vladnih strank.

Do danes, ko to pišem (dne 25. oktobra), se še ni od-
ločilo. Morda bo med tem že kocka padla, tako da vam bo
»Slovenski Gospodar« med najnovejšimi vestmi že vedel
poročati, ali smo stopili v vlado, ali se pogajanja še na-
daljujejo, ali pa so se razbila. Naj bodo naši ljudje prepri-
čani, da bodo naši poslanci s svojim spretnim voditeljem
gotovo ubrali ono pot, ki bo ugodna za naše ljudstvo. Mi
se ne borimo za ministrske stolčke. Če bi to hoteli, bi že
davno lahko bili v vladi. Nam je edino za blagor našega
ljudstva!

»Kaj pa je z avtonomijo Slovenije?

Ali hočete res zapustiti naš program po široki samoupravi
Slovenije?« Prijatelj! Povem ti odkrito: Mi zahtevamo, ozi-
roma programa o samoupravi Slovenije nismo in ne bomo
nikdar zavrgli ali zapustili. Ravno sedanja posvetovanja
naših voditeljev v Beogradu imajo cilj, da dosežemo prve
korake za uresničenje naših zahtev.

Še eno je mogoče:

Morda stopijo v novo vlado poleg Jugoslovanskega kluba
še tudi zastopniki Davidovičeve in Spahove stranke.

Najboljše bi bilo, da si razen Pribečevića in Žerjave
podajo roke za boljšo novo vlado vse stranke, ki odkrito-
srčno želijo, da se pojde pri nas vendar enkrat na pot
poštenega gospodarskega dela.

Stari Pašič Nikolaj se je vrnil v Beograd prejšnji teden.

Celo poletje se je zdravil po raznih kopališčih. Ali
staremu Miklavžu noben svetni umetnik ne more več dati
mladosti, čilosti in popolnega zdravlja. Takih zdravil, ki
bi pomladile 86letnega starca, še noben zdravnik ni izna-
šel. Radi tega je skoro izključeno, da bi se Pašič zopet
vrnil na stolec ministrskega predsednika. Njegova stran-
ka, ki je najmočnejša v skupščini (140 poslancev), je že
razcepljena na štiri struje. Vsi radikali nočejo več slepo

kel. »Nekak svet strah imajo pred norci, in našega pevca
imajo brčkone tudi za takega.«

Davidu so izpraševali še o marsičem, on pa sploh ni
odgovarjal, ali pa obširno in nejasno. Zelo je bil vesel, da
mu je lovec zopet vrnil tako hudo pogrešano piščalko, ki
jo je takoj hotel uporabiti. Heyward pa mu je ves nestrpen
to zabranil in pričel razkladati svoje načrte, kako bi po-
izkusili rešiti deklici. Tudi Munra je zapustila prejšnja
brezbriznost. Pričelo se je živahno pomenkovanje, med
katerim je lovec svaril, naj se ne prenačijo, in priporočal
mirno razsodnost in vztrajnost.

»Najboljše bi bilo«, je rekel, »da bi se pevec vrnil k
Huroncem in povedal deklicama, da smo mi v bližini. Ko
mu damo znamenje, se vrne k nam, da se domenimo, kaj
bo storiti. Ker ste glasbenik, prijatelj, znate gotovo razlo-
čiti vranji glas od kukavičjega?«

»O seveda; kukavica je tič, ki ima mil in ubran glas,
čeprav zna peti samo dva.«

»Prav«, je odgovoril lovec. »Kadar boste čuli, da je
kukavica trikrat zapela, pridite v gozd na tisti kraj, odko-
der jo boste slišali.«

»Jaz ga spremim k Huroncem«, je z odločnim glasom
posegel vmes Heyward.

»Vi?« se je začudil lovec. »Ali ste se naveličali solnč-
nega vzhoda in zahoda?«

»Tudi jaz znam kakor David igrati vlogo noreca ali pa
kakega drugega. Nič ne ugovarjajte, kar sem sklenil,
sem sklenil.«

Sokol je strme gledal mladega moža. Duncan, ki se
je doslej slepo pokoraval modrosti in izkušnosti lovčev,
pa je sedaj kazal nekaj ukazujočega in vzvišenega. Za-

slediti komandi Pašičevi in njegovih svetovalcev. Stari je
skregan na mnoge strani. V tem razcepu in razkroju tiči
tudi vzrok, da želijo gotovi krogi prav resno, da stopimo
v novo vlado tudi Slovenci in naši zavezniki.

Tak je danes položaj. Prihodnji dnevi in tedni bodo
odločilne važnosti za pravec notranje politike in gospo-
darstva v naši državi.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

SLS — središče vse politike! Naša SLS je stranka
slovenskega naroda. Tega ne more nihče tajiti. Zato ima
samo ona pravico in dolžnost, da govori v imenu sloven-
skega naroda in sicer tako, kakor je to narodu v korist.
Njeni slovenski politični nasprotniki so prav radi pripo-
vedovali, da v Beogradu samo oni nekaj veljajo. Istina
pa je, da so veljali le toliko, kolikor so jih centralisti po-
trebovali, da so lahko mirno na škodo našega naroda vlad-
dali, kakor so hoteli. Toda vedelo se je, da vedno ne bo
tako. Naš slovenski narod plačuje tudi davke, kakor jih
plačujejo drugi državljani, nosi vsa bremena skupno z
drugimi, zato bo moral priti čas, ko se ga bo upoštevalo,
kakor zasluži. Slovenskemu narodu se mora dati prilož-
nost, da zato skupno z drugimi tudi vlada državo in da
pri tem uživa pravice kot enakopraven del države. To se
je tako živo čutilo v naši državi, da se zavoljo tega tudi še
in izvršilo kronanje našega kralja Aleksandra. Sedaj pa
pred vsem gospodarski položaj države zahteva, da gredo
vse resni in poštini ljudje na delo, da rešijo državo gos-
podarskega propada in da jo pripeljejo v bodočnost, ki bo
zadovoljevala tako Srbe kot Hrvate in Slovence. To so
spoznali tudi radikali in celo radičevci, pa so začeli vabiti
SLS, naj gre v vlado. Že zadnjič smo o tem poročali. Da-
nes dostavljamo le to, da je slovenski narod danes lahko
zopet hvaležen svoji SLS, ki ga je vodila tesno strnjena
do tega ugleda in vpliva v državi. Danes tudi Srbi sami
priznavajo: Slovenci so tu, državljani so, ne sme se jih
tako potiskati ob stran, ne sme se jih prezirati kot kake
osvobodilne ali celo avstrijskante, kakor so jih znali v
Beogradu slovenski liberalci prav lepo slikati, dokler so
še imeli kaj poslušalcev. Danes stoji vprašanje Sloven-
cev, ki jih kot edino pooblaščenega zastopa SLS v ospredju.
Slovenci prihajajo do svojih pravic in to po zaslugi SLS.

Ko se je Pašič vrnil. Ko je bilo slišati, da je doseda-
nja vlada odstopila, so takoj poslali po Pašiča, ki pa je že
prišel prepozno. Kajti Uzunovič je ta čas že umaknil svoj
odstop in je prejšnja vlada ostala na mestu. Prijatelji Pa-
šiča so pa vendar hoteli javnost opozoriti, da se je vrnil
Pašič. Zato so mu priredili zelo slovesen sprejem. Že v
Zagrebu so ga na kolodvoru pozdravljali. Prišel pa je tu-
di Radič, ki je sicer lepo govoril, a je vendar povdaril, da
bo Pašič težko vsled svoje oslabilosti še mogel vzeti v
roke državne vaje. V Beogradu so Pašiča sprejeli nje-
govi ožji pristaši, vladni člani se sprejema niso udeležili.
Zdaj je Pašič bolan, pa ne politično, ampak resnično.

Vse je bolno. Včasih je bila Pašičeva navada, da se
je naredil bolnega, če ni mogel takoj kaj urediti ali doseči
ali prepričati. Te politične bolezni so se pa zdaj nalezli
drugi politiki. Tako je zdaj bolan ministrski predsednik
Uzunovič. Bolan je pa tudi predsednik narodne skupščine
Trifković. Ako bo ta bolezen prinesla državi kaj zdravlja,
potem ni prav nič škodljiva.

mahnil je z roko, češ, da odklanja vsako pregovarjanje,
potem pa je nadaljeval z zmernejšim glasom:

»Znana so vam vsa sredstva, kako se človeka vnanje
izpremeni, da ga ni lahko spoznati. Poslikajte me, kakor
me hočete, čeprav noreca napravite iz mene!«

Lovec je nejevoljno zmajeval z glavo, vedoč, s kakimi
nevarnostmi je združen tak predlog. Vendar je majorjeva
navdušenost in odločnost tako vplivala nanj, da se je kma-
lu dal pridobiti za pustolovski načrt.

»Ako že ni drugače«, je rekel nazadnje, »vam poma-
gamo. Čingagok ima veliko zalogo barv in zna slikati kot
pravi mojster. Sedite na ta-le štor. Prepričan sem, da v
kratkem času napravi iz vas glumca, da sami sebe ne bo-
ste spoznali.«

Duncan je sedel, Čingagok pa se je takoj lotil dela.
Pri tem se je skrbno izogibal vsake črte, ki bi izdajala kak
bojeviti namen, zato pa si je izbral podobe mirnega in
šaljivega pomena in fantastna znamenja, s katerimi so se
navadno slikali glumači. Takih ljudi je bilo dosti med In-
dijanci in ker je že obleka, ki jo je nosil na potovanju,
Heywarda delala takega, da ga skoro ni bilo poznati, ga je
bilo tudi zato, ker je znal francoski, lahko smatrati za glu-
mača, ki se klati med zavezniškimi indijanskimi rodovi.

Ko je bil dovolj poslikan, mu je dal lovec še kopo
dobrih nasvetov in naročil, kako naj se vede med rdeče-
kožci. Povedal mu je tudi, da namerava starega Munra
pod Čingagokovim varstvom spraviti v varno skrivališče,
sam pa da pojde z Unkasom k Indijancem, ki so bili posli-
kani z želvami in o katerih je bil prepričan, da so Dela-
vari. Nazadnje se je Heyward prisrčno poslovil od Sokola,
starega Munra in Mohikancev ter se z Davidom napotil
proti huronski vasi.

Nettunske konvencije. V dnevnem časopisu se te dni veliko bere ta tuja beseda, ki pomeni dogovor, ki sta ga napravila naš in italijanski zunanji minister v mestu Nettunu. Ta dogovor se tiče najbolj Dalmacije, kjer bi radi Italijani imeli prosto trgovino, prostost glede šole in naseljevanja. V tem dogovoru so seveda tudi nekatere točke, ki so za nas dobre, je pa istina, da te ne odtehtajo onih dobrot, ki jih naša država daje Italiji. Posebno bi bila seveda prizadeta Dalmacija, zato ni čudno, ko sedaj ona zelo ostro protestira proti tej pogodbi. Pogodba še ni odobrena, ampak pride še pred narodno skupščino.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Na Grškem še vedno ni ljubeča miru. Tam se bori med seboj posamezni generali kot politiki. Eni so za republiko, drugi za kraljevino, vsi skupaj pa hočejo le oblast v rokah imeti in ubogo ljudstvo izjemati. Da je ta sedanji prepir zanesla na Grško Italijo, je jasno. Dela pač po načelu: kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Bolgarija hoče k morju. Bolgarija ne meji nikjer na morje. To je za vsako državo hudo, če nima morja, ker ne more imeti potem proste pomorske trgovine, ki je še končno najcenejša. Bolgarski zunanji minister je začel o tem vprašanju prav živahno delovati. Zelo ga podpira Italija, seveda ne zavoljo Bolgarije, ampak zato, da bi morala imela v njej zavezništvo, če bi bilo treba. Italija je šla že tako daleč, da je Bolgariji posodila denar za železnico k morju.

Italija je še vedno nenasiitljiva. Dasi je v Italiji primeroma malo Slovencev, katerih bi se Italijan ne bi bilo treba prav nič bati, je vendar vsa Italija na delu, da zatira te naše uboge, še nerešene brate. Ko se je sedaj začelo novo šolsko leto, so vpeljali »materinske« šole, koder se pa slovenskih otrok ne uči v njihovem materinem jeziku, ampak v italijanščini. Starišem, ki so v državni službi, so pa kar zapovedali, da morajo dati svoje otroke v italijanske šole, če ne, bodo takoj odpuščeni. Težko je Slovencem v Italiji.

Avstrija je zopet dobila močno in pravično roko prelata g. Seipla, ki je sestavil novo vlado. Socialistični hujšaki so zdaj že precej izgubili poguma. Državno uradništvo, ki je mislilo preje na štrajk, se je sedaj pomirilo, deloma ker se boji, deloma pa, ker upravičeno upa, da bo Seipl uredil njihove zahteve.

Slovaški avtonomisti v češki vladi. Kakor se bori naš slovenski narod za svojo pravico, tako se tudi bori slovaški narod v češki državi. Tega vodi duhovnik Hlinka. Ko se je sedaj vrnil iz Amerike, so ga v Pragi zelo slovesno sprejeli. Hlinka bo takoj pričel pogajanja z ministrskim predsednikom. Slovaki dobijo svojega posebnega ministra. Do sedaj so bili Slovaki ves čas izven vsake vlade.

Zoper Viljema, bivšega nemškega cesarja! Bivši nemški cesar Viljem je gotovo veliko zakrivil na grozni svetovni vojni. Po porazu so ga takoj pregnali. Šel je na Nizozemsko, odkoder pa bi se zelo rad vrnil nazaj v Nemčijo, kjer še ima svoje številne prijatelje. Francoska vlada pa tega ne dovoli. Pa tudi nemška vlada sama, ki je republikanska, noče o tem nič slišati. Ko je vojni poveljnik sprejel v vojaško službo njegovega sina, je bil prisiljen, da je kot vrhovni poveljnik moral odstopiti.

Na daljnem vzhodu. Na Kitajskem se še vedno vršijo medsebojni boji raznih mogočnejšev. Zdaj je v nevarnosti tudi že največje kitajsko pristanišče Šangaj.

Kaj je novega?

Za okoliško meščansko šolo. Da pokaže mariborsko mesto svojo odločno voljo, da hoče navzlic raznim zaprekam doseči nove meščanske šole, določene pred vsem za mestno okolico, je sklical mestni župan dr. Leskovar za soboto dne 23. t. m. popoldne sestanek za zastopnike okoliških mariborskih občin. Tega sestanka se je po svojem županu udeležila mariborska mestna občina ter okoliški občini Pobrežje in Studenci. Obe okoliški občini sta v načelu za zidanje okoliške meščanske šole. Vendar se je na sestanku povdarjalo, da sami in s pomočjo mariborske mestne občine tega ne zmoreta. Edina rešitev bi bila ta, da bi veliki župan potrdil tozadevni predlog okrajnega za stopa, da bi tako okrajni zastop stalno in vsako leto pri-

speval svoj delež v ta namen. Na sestanku se je sklenilo, da se porazdeli breme na posamezne občine v razmerju učencev, ki bi prihajali na meščansko šolo in da pozovejo občine, da pisмено odgovorijo, ali se s tem predlogom strinjajo ali ne. Na vsako posamezno okoliško občino bi za posameznega učenca prišli stroški 1000 dinarjev letno. Dvomimo, da bi ta poskus imel kaj uspeha. Posledica bo ta, da mestna občina šole ne bo mogla zidati in da se v meščanske šole v mestu ne bodo mogli več sprejemati učenci iz okoliških občin. Nato se je vršil še neobvezen razgovor o priključitvi okoliških občin k mariborski mestni občini.

Smrtonosni električni tok. Že par dni je po Mariboru in okoličih v nočnih urah razsajal močen vihar. In ta vihar je nagnil na poti iz Studencev proti Slovenski Kalvariji dva električna droga enega proti drugemu, ker sta bila močno preperela. Tukaj pelje namreč električni vod iz Fale. Vsled nagnjenja obeh drogov je prišla tudi sicer visoko napeta žica 70 cm nad zemljo. V petek okrog 9. ure popoldne je šla žena železničarja Zaveršnika iz Studencev proti potoku, ki teče med Studenci in Kalvarijo, da bi tamkaj oprala perilo. Na glavi je nesla v košari mokro perilo in se slučajno dotaknila proti zemlji nagnjene žice. Ker je udaril pri stiku skozi žrtev tok od 10.000 voltov, je obležala kot od strele zadeta, pri priči mrtva. Na licu nesreče je ležala ubita reva do 2. ure popoldne, ko je prišla na pregled sodna komisija. Ker je zadela Zaveršnikovo prehuda električna moč, se jej na zunaj ni prav nič poznalo. Koga zadene v tem slučaju večja krivda: ali falko podjetje, ali Zaveršnikovo radi neprevidnosti, se ne da še dognati. Ponesrečenka zapušča moža in štiri nepreskrblje ne otroke.

Dva požara v eni noči. V noči od četrta na petek sta nastala v neposredni bližini Maribora dva požara, kojih vzrok je neznan, pa vendar precej sumljiv. Upravičeno se sumi, da sta bila podtaknjena. Zlasti v prvem slučaju je po okoliščinah sklepati, da je skoro gotovo zažgala zločinska roka. Zločincu se je namera popolnoma posrečila. Požar je uničil celo premoženje posestniku Stramiču v Zrkov cih št. 61. Ogenj je nastal okrog 3. ure zjutraj, ko je razsajal precej močen vihar z dežjem. Gospodar je zvečer še pregledal in zaprl gospodarsko poslopje, nato pa se izmučen z družino vlegel spat. Ponoči ga je prebudilo strahovito lajanje psa-čuvaja. Skočil je pokoncu, odgrnil zaveso pri oknu ter opazil strašen prizor. Hlev in gospodarsko poslopje sta se nahajala zavito v plamene, streha na hišici se je pa pravkar vnela ter pričela goriti. V največji naglici je zbudil svoje ter si rešil z njimi vred komaj golo življenje. Da ni bilo psa, pa bi bila našla smrt v plamenih cela družina. Kako je požar nastal, ni bilo mogoče ugotoviti. Značilno pa je to, da so našli domači, ko so prihiteli iz hiše, vrata na hlevih in svinjarnih na stečaj odprta, dasi jih je zvečer gospodar dobro zaprl in zaklenil. Iz tega sklepajo, da je požar nekdo nalašč zanetil. Ogenj je prva opazila mariborska stolpna čuvajka, ki je takoj obvestila požarno brambo, da gori v smeri proti Pobrežju. Mariborska požarna bramba se je najprej informirala pri pobrežkih gasilcih, ki so pa dali čuden odgovor, češ, da gori nekje pri Vurbergu. Na tako daljavo ni imelo smisla iti po magat in gasilci so avtomobile že spravili v garažo, ko je stolpna čuvajka v drugič javila, da gori v bližini Pobrežja ter je pobrežko pokopališče to potrdilo. Gasilci so sedaj odbrzeli z avto-turbino, toda vsled pomanjkanja vode niso mogli stopiti v akcijo. Pogorela je hiša s hlevom in gospodarskim poslopjem vred. — Drug požar je nastal v petek zjutraj okrog 7. ure v gostilni »Balkan« v Linhartovi ulici v Magdalenskem predmestju v Mariboru. Vnel se je hlev za gostilno in ogenj je že lizal deske, ki so ločile hlev od skladišča za seno, ko je prihitela pomoč gasilcev, ki so ogenj takoj zadušili. Da se je vnelo seno, bi lahko nastal usodopoln požar, ker se ta gostilna skoro drži predilnice Zelenka, v neposredni bližini se pa nahajajo tudi veliki tanki raznih olj, bencina itd. trdke »Danica«.

Dva velevlomilca prijeta. Dne 7. marca t. l. je bil izvršen vrom v dveh blagajnah na sodniji ter v eni blagajni na davkarji v Ptuj. En večer prej pa je bil na zagrebški tehniko tudi izvršen vrom in sicer na enak način. Ob istem času sta bila dva vroma na šolah v Mariboru in sicer na meščanski v Cankarjevi ulici ter na eni osnovni. Vlomilca sta pustila v Ptuj vse priprave, ki so po dolgem času pripeljale oblasti vlomilec na sled. G. policijski

nadsvetnik Kerševan je dal vse te priprave fotografirati in na tej podlagi se je izvedelo, da so bile priprave kupljene v Zagrebu, kjer so izvedeli tudi za imena kupovalcev. Dognalo se je, da sta bila to dva moža, ki sta se po hotelih v Zagrebu, Mariboru in Ptuj vpisovala kot Geza Farkaš in Ernest Schlechter iz Novega Sada. Farkaš in Schlechter v resnici eksistirata in stanujeta v Novem Sadu kot ugledna meščana, ki pa nista v tem času nikamor odpotovala. Po daljšem poizvedovanju je Farkaš izpovedal, da je svoje dokumente dal nekemu svojemu prijatelju iz Budimpešte in tako se je sedaj posrečilo iztakniti oba vlomilca v osebi dveh Madžarov iz Budimpešte, ki sta bila pretekli teden oba aretirana. Škoda od vlovov, ki sta jih izpeljala po jugoslovanskih mestih, znaša do pol milijona dinarjev.

Hudobna roka na delu. Pri posestniku in županu A. Brunčiču v Črmlji, župniji Sv. Boltenk v Slov. goricah, je začela goriti v petek zvečer kopica slame, ki je bila oddaljena od hleva komaj dobre 4 metre. Domači so bili vsi pri prešajanju in niso videli nevarnosti, katero so na srečo opazili dobri sosedi ter pogasili ogenj pravočasno. Ako bi ne bila pomoč takoj na mestu, bi bilo pogorelo celotno gospodarsko poslopje z živino vred. Kopico ji zažgala hudobna roka z namenom, da oškoduje gospodarja z uničenjem gospodarskega poslopja.

Hiralnica v Muretincih. Muretinski grad je temeljito popravljen in je tudi od zunaj dobil novo in zelo prijazno lice. Te dni se je začelo s snajenjem notranjih prostorov in v najkrajšem času se opremijo tudi sobe s potrebnim pohištvo, ki je že pripravljeno v Ptuj. Misli se je, da hiralnično društvo svoje naloge ne bo moglo izvesti v tako kratkem času, a šlo je, ker je bila dobra volja. Zlasti se je ista pokazala pri zadnji društveni tomboli, pri kateri si je največ zaslug pridobil obče spoštovani, povsod znani dobrodelnik velikomestjski g. Alojz Mikl. Društvo se zahvaljuje vsem dobrotnikom doma, v Mariboru, Ormožu, Zagrebu in drugod. Obenem z zahvalo se društvo še vnaprej priporoča za podporo. Hiralnico v Muretincih bode vodil križniški red. Sestre križanke pa bodo poleg tega stvorile posebne brezplačne gospodinske tečaje, ki se bodo vrstili po krajevnih razmerah in letnih casih, primeroma. Muretinski grad bo torej vsestransko izkoriščen in ko bodo zadnje priprave gotove, bo stal tu na veliko socialno korist vsemu okolišu. V par tednih bode slovesna otvoritev.

Velika tihotapska afeta v Zagrebu. Nadzornik v notranjem ministru dr. Janko Bedeković je na zagrebškem blagovnem kolodvoru odkril veliko, organizirano tihotapstvo. Opozorjen je bil na to na Dunaju, nakan je odpotoval v Zagreb in delal v tamkajšnjih železniških skladiščih več dni kot navaden težak. Posečilo se mu je priti na sled celemu tihotapskemu poslovanju in zasačiti glavne krivce. Stvar se je vršila sledeče: Razne dunajske firme so najele v Zagrebu svojega eksponenta, ki je pridobil na svojo stran zagrebške železniške skladiščnike. Tvrde so pošiljale v Zagreb svilen blago pod označbo bombažnega blaga. Železničarji so skrbeli za to, da so zaboji prišli v skladišče šele po šestih zvečer, ko carinarnica ni več poslovala, in ostali tamkaj čez noč. Ponoči so nato z eksponenti zaboji odprli, pobrali iz njih svilen blago in jih napolnili z bombaževino. Ti zaboji so nato drugo jutro prišli pod carino. Svilen blago se je prodajalo zagrebškimi trgovcem, pa tudi drugam. Doslej je ugočljeno, da se je na ta način utihotapilo pet pošiljatev. Država je oškodovana za nad milijon dinarjev. Glavne krivce so zaprli. Da si država zagotovi globe dunajskih tvrdk, je zaplenila vse terjatve teh tvrdk v Jugoslaviji. Preiskava se nadaljuje.

Po petih letih pojasnjen zločin. Dne 11. oktobra 1921 je bil v Šotenskem, na cesti med Žičami in Spitaličem, umorjen logar Lovro Sever. Za morilec je manjkalo vsaka sled. Kljub dolgotrajnemu poizvedovanju se je že zdelo, da bo ostal zločin nepojasnjen ter bo morilec utekel kazni. Državno pravdnštvo v Celju pa je kljub brezuspešni preiskavi slučaj še nadalje zasledovalo. Vedno več dokazov je dobilo, da je zločin izvršil Severjev tovariš Št. Mahovne, rodom iz Žiri, ki je leta 1921 služboval v Konjicah kot logar. Kmalu po zločinu je odšel iz Konjice ter dolgo časa služboval nekje na Hrvaškem. Kasneje se je vrnil nazaj v Slovenijo, kjer se je poročil. Na podlagi zbranih dokazov je državno pravdnštvo odredilo aretacijo Ma-

drugo orožje ter se postavljale v vrsto, da se udeležijo grozovite zabave, ki je Dunkan ni mogel doumeti. Še otroci so hoteli biti zraven. Paglavci, ki so komaj mogli držati orožje, so očetom tomahavke izdirali izza pasa in se mešali med odrasle ter posnemali njih divje pretnje.

Nekaj žensk je zažigalo naokrog ležeče butane, da razsvetle prizor, ki so ga čakali. Od daleč je bilo že videti bližajoče se vojske, pred njimi pa ujetnika, ki ga je čakal tek med vrstama krvoločnih rdečkarjev.

Vse je tiho pričakovalo, kaj bo. Rezek krik je dal znamenje in oglušujoče kričanje je napovedalo začetek. Z neverjetno naglico je ujetnik pričel teči skozi ulico, a predno ga je mogel kdo udariti, je skočil otrokom preko glav in zbežal na jaso. Zagnali so silen krik, vrsti so se razmaknili, nastala je splošna zmešnjava. Goreče butane so z rdečo lučjo grozno razsvetljevale prostor naokrog.

Zasledovan od vseh strani s sovražniki si ujetnik ni utegnil oddahniti. Za hip je kazalo, da se bo rešil v gozd, sovražniki pa so ga naglani nazaj, da je moral zopet uteči na jaso. Kakor bežeči jelen se je metal semtertja, z enim samim skokom šnil preko gorečih vej, kakor puščica zletel skozi tolpo žensk ter je bil naenkrat na drugem koncu jase. A tudi tu mu je bila pot zastavljena. Zopet je zdirjal skozi tolpo. Heyward je že mislil, da je pogumni tujec izgubljen.

Nekaj časa ni bilo videti drugega kot temno kopico človeških postav, divjajočih kot norci. Mahali so po zraku z noži, tomahavki in gorjčami. Glušeče vpitje otrok in žensk se je združilo z besnim maščevalnim kričanjem vojščakov. Zdajnjzaj je videl Heyward, kako je bežeča postava obupno skočila preko zapreke. Nadejal se je, da ujetnik menda še ni izgubil vseh čudovitih, skoro nadčloveških sil.

XIV. V huronski vasi.

Pot je peljala Heywarda in Davida preko boberske naselbine in ob njenem tolmunu. Obrnila sta vodi hrbet ter se polagoma vzpenjala na nizek griček. Čez pol ure sta prišla na kraj druge jase, ki je kazala, da so tudi tu svoj čas bivali bobri.

Heyward se je obotavljal nekaj časa, predno je stopil iz varne goščave, ter se skrbno ogledoval na vse strani.

Na drugem koncu preseke, tam, kjer je potok padal čez skale, je opazil kakih petdeset do šestdeset iz hlovov, vej in prsti zgrajenih koč. Začuden je ugledal v mraku dvajset do trideset postav, ki so se zdaj vzravnale iz visoke trave, zdaj zopet počepale, kakor bi lezle v podzemsko bivališče.

Drzno in odločno sta šla naprej ter kmalu stala v tolpi otrok, ki so divje zakričali, ko so ju ugledali. Hrup je privabil kakih deset vojščakov, ki so se zbrali pred vrati bližnje kože in mračnih obrazov gledali nasproti bližajočima se gostoma.

Davidu je bil očitno znan njih položaj, ker je krenil naravnost proti koč. Bila je največja v vasi, zgrajena iz drevesne skorje in vej. Kazalo je, da se Indijanci tu zbirajo na skupščini in posvetovanju. Hladnokrvno je korakal David mimo grdo gledajočih divjakov v koč, Heywardu pa ni preostajalo drugega, da je kolikor mogoče malomarnega obraza sledil spremljevalcu. Znotraj sta si iz svežnja mladik napravila sedež in sedla. Takoj se jima je pridružilo več divjakov. V luči plapolajoče plamenice je videl Heyward, kako so ju pošastne postave gledale skrivaj, a pozorno.

Slednjči je stopil iz temnega kota sivolasa, krepak vojščak in nagovoril Heywarda v huronskem jeziku. Ta pa je odkimal, češ, da ne razume, in rekel po francosko:

»Naš veliki oče iz Kanade me je poslal semkaj. Zdravnik in vrah sem. Ukazal mi je, naj grem k rdečim Huronom ob velikih jezerih in jih vprašam, če je morda bolan kateri njegovih otrok.«

Grobna tišina je sledila tem besedam. Neprijetno je bilo Dunkanu pri srcu, ko so se vse oči zvedavo in nezaprano uprle vanj, kakor bi hotele preizkusiti resničnost njegovih besed. Nazadnje je stari vojščak izpregovoril po francosko:

»Ali si učeni ljudje iz Kanade barvajo kožo? Mi smo vedno mislili, da se bahajo s svojo belo barvo.«

»Ako pride indijanski poglavar k svojim belim očetom«, je mirno odgovoril Heyward, »potem odloži svojo bivolovo kožo in obleče obleko, katero mu ponudijo. Moji indijanski bratje so mi dali barv in jaz sem se poslikal.«

Tiho, pohvalno mrmranje je naznanjalo Heywardu, da so zadovoljni sprejeli njegove besede. Olajšan si je oddahnil. Dvignil se je drugi vojščak, a predno je izpregovoril, se je razleglo sem od gozda grozno vpitje. Takoj nato so vsi divjaki udrl iz kože in pričeli še bolj divje kričati. Dunkan je planil pokoncu. Prevzet od splošnega razburjenja je tudi on hitel ven in se takoj nato nahajal med besnečo tolpo.

Ves tabor je bil razburkan. Moški in ženske, otroci, starci in bolniki, vse je tekalo semtertja in kričalo. V večernem mraku je videl Dunkan, kako je od gozda sem prihajala gruča vojščakov in se počasi bližala vasi. Pred njimi je stopal nekdo z drogom, s katerega je viselo več skalpov. Vidno je bilo, da se vračajo s pohoda in vaščani so jim, kot je bila navada, sprejeli z vpitjem. Mnóžica je bila kot znorela. Divjaki so izdirali nože, jih vhteli nad glavami in se ustopali v dve vrsti, ki sta delali ulico do posvetovalnice. Ženske so jemale v roke krepelca, sekire in